

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 122/2012-47

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. októbra 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti A., spol. s r. o., S., zastúpenej advokátom JUDr. A. B., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obdo 52/2011 z 29. novembra 2011, v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Cob 63/2011 zo 6. júla 2011 a uznesením Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 8 Cb 65/2010 z 15. apríla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo spoločnosti A., spol. s r. o., na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v

Prešove sp. zn. 3 Cob 63/2011 zo 6. júla 2011 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obdo 52/2011 z 29. novembra 2011 porušené nebolo.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. februára 2012 doručená sťažnosť spoločnosti A., spol. s r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), v ktorej namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obdo 52/2011 z 29. novembra 2011 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Cob 63/2011 zo 6. júla 2011 a rozhodnutím Okresného súdu Vranov nad Topľou (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 8 Cb 65/2010 z 15. apríla 2011.

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že okresný súd v právnej veci vedenej pod sp. zn. 8 Cb 65/2010 na základe návrhu žalobcu proti sťažovateľke vydal predbežné opatrenie, ktorým „... *prikázal konateľovi sťažovateľa P. V., aby sa zdržal nakladania s nehnuteľným majetkom sťažovateľa a v prevyšujúcej časti návrh zamietol*“. Krajský súd toto predbežné opatrenie potvrdil.

3. Sťažovateľka namietala, že pri vydávaní predbežného opatrenia okresným súdom neboli splnené zákonné predpoklady, a to najmä „*osvedčenie skutočností odôvodňujúcich jeho nariadenie*“, nedostatok vecnej súvislosti „*medzi navrhovaným predbežným opatrením a právnym vzťahom, ktorý mal byť predmetom konania vo veci samej*“, neexistencia nebezpečenstva bezprostredne hroziacej ujmy, ako aj zmätočnosť výrokov rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

4. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Obdo 52/2011 z 29. novembra 2011 dovolanie sťažovateľky odmietol. Podľa sťažovateľky tým, že dovolací súd sa vecou meritórne nezaoberal, znemožnil sťažovateľke prístup k súdu.

5. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označenými rozhodnutiami všeobecných súdov, tieto rozhodnutia zrušil, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov právneho zastúpenia advokátom.

II.

6. Ústavný súd uznesením zo 14. marca 2012 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Okresný súd na základe výzvy ústavného súdu odkázal na odôvodnenie svojho rozhodnutia; toto vyjadrenie neobsahovalo žiadne nové skutočnosti alebo dôkazy, na ktoré by ústavný súd mal prihliadať. Podobne sa vyjadril predseda krajského súdu, ako aj predseda najvyššieho súdu.

7. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 24. apríla 2012, predseda krajského súdu vo vyjadrení z 25. apríla 2012 a právny zástupca sťažovateľky v písomnom vyjadrení z 11. apríla 2012 ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

10. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

11. Podstatnou námietkou sťažovateľky v sťažnosti bolo pochybenie okresného súdu a krajského súdu spočívajúce v tom, „... ako súd prvého stupňa pochybil, keď vo výroku svojho uznesenia prikázal konateľovi sťažovateľa zdržať sa nakladania s nehnuteľnosťami, pričom výlučným vlastníkom predmetných nehnuteľností je sťažovateľ ako obchodná spoločnosť, ktorá bola zároveň aj účastníkom konania.“, pričom krajský súd podľa tvrdení sťažovateľky v sťažnosti „prekročil rámec návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, keď povinnosť zdržať sa nakladania s nehnuteľnosťami uložil sťažovateľovi... Súd nemôže v občianskom súdnom konaní žalobcovi priznať viac ako požadoval v žalobnom petite a žalovanému nemôže uložiť inú, ako žalobcom navrhovanú povinnosť.“.

12. Krajský súd vo vyjadrení z 25. apríla 2012 opierajúc sa o svoje napadnuté rozhodnutie odôvodnil už uvedené tak, že „vydané predbežné opatrenie však nemožno považovať ako predbežné opatrenie vydané proti tretej osobe. Štatutárne orgány

právnických osôb nemajú spôsobilosť byť účastníkom súdneho konania... Ak boli v konaní osvedčené skutočnosti pre vyhovie predbežného opatrenia vo vzťahu k zákazu dispozície s nehnuteľným majetkom, tak potom odvolací súd je toho názoru, že je potrebné rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdiť s tým, že tento zákaz sa týka žalovanej spoločnosti. Za takéhoto stavu je potom aj bez relevancie poukazovať na to, že žiadaným predbežným opatrením sa neoprávnene zasiahlo do konateľského oprávnenia P. V.“.

13. Rozhodnutím okresného súdu sp. zn. 8 Cb 65/2010 bol zákaz nakladať s predmetnými nehnuteľnosťami síce uložený konateľovi sťažovateľky, avšak krajský súd svojím rozhodnutím toto pochybenie v rámci svojej zákonnej právomoci napravil. Rozhodnutím krajského súdu nedošlo k zmene podstaty výrokovej časti uznesenia okresného súdu. Krajský súd sa zároveň v odôvodnení rozhodnutia riadne a podrobne vysporiadal s dôvodmi, pre ktoré bolo vydané predbežné opatrenie.

14. Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd nepostupoval v tomto prípade v rozpore so sťažovateľkou namietanou zásadou *ne ultra petitem* s poukazom na to, že nepriznal žalobcovi viac ako požadoval v návrhu na vydanie predbežného opatrenia, ale len odstránil formálne nedostatky návrhu žalobcu, pričom petit návrhu sa nemusí doslovne zhodovať s výrokovou časťou rozhodnutia, a to ani vtedy, keď sa žalobe v plnej miere vyhovuje.

15. Občianske súdne konanie je ovládané dispozičnou zásadou a spravidla začína na základe návrhu na začatie konania (žaloby). Tento spôsob začatia konania predpokladá aj ustanovenie § 75 odsek 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) pri vydávaní predbežných opatrení. Iba v prípadoch, v ktorých to zákon *expressis verbis* pripúšťa, občianske súdne konanie môže začať aj na základe rozhodnutia súdu. Vo veciach, v ktorých sa konanie môže začať iba na základe návrhu (vždy tomu tak je v „sporovom“ konaní), je podanie návrhu nevyhnutným predpokladom začatia konania. Ustanovenia § 42 ods. 3 OSP, § 75 ods. 2 OSP a § 79 ods. 1 OSP vymedzujú obsahové náležitosti návrhu na vydanie predbežného opatrenia.

16. Z dispozičného princípu vyplýva, že žalobca v žalobnom návrhu vymedzuje predmet konania po skutkovej a právnej stránke, a týmto jeho vymedzením je súd v zásade viazaný. Z viazanosti súdu *petitum* vyplýva, že súd nemôže prekročiť návrhy účastníkov a prisúdiť viac, ako sa domáhajú. Napriek tomu, že znenie zákona to neuvádza, bude nepochybné, že zásada viazanosti súdu *petitum* bude vyžadovať i to, aby súd neprisúdil iné plnenie, ako ktorého sa účastníci domáhali. Súd musí rešpektovať predmet konania vymedzeným žalobným návrhom, čo znamená, že plnenie nemôže priznať ani z iného skutkového základu, než aký bol predmet konania vymedzený v žalobnom návrhu. Naopak, nie je však porušením zásady viazanosti súdu *petitum*, ak súd inak právne kvalifikuje skutok, ktorý bol predmetom konania. Právna kvalifikácia je vždy vecou súdu v zmysle zásady *iura novit curia*, preto ani právna kvalifikácia nie je obligatónou náležitosťou žaloby (§ 79 OSP). Rovnako nie je porušením *ne ultra petitum*, ak súd formulačne upraví *petitum* návrhu vo výrokovej časti rozhodnutia, keď návrhu žalobcu vyhovuje. Súd musí výrokovú časť rozhodnutia formulovať tak, aby bola jasná, stručná, výstižná a predovšetkým materiálne vykonateľná.

17. Podstatnú námietku predloženej sťažnosti tvoria tvrdenia sťažovateľky spočívajúce v neexistencii vecnej súvislosti „*medzi navrhovaným predbežným opatrením a právnym vzťahom, ktorý mal byť predmetom konania vo veci samej*“.

18. Predbežné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov v civilnom procese. Zabezpečovacia funkcia sa prejavuje najmä v ich schopnosti zabrániť dočasnou a provizórnou úpravou nepriaznivým následkom, ktoré by mohli nastať pred začatím konania alebo v už začatom konaní (§ 74 ods. 1 OSP).

19. Právo spoločníka na vyrovnací podiel je jeho zákonným právom, na ktorého vyplatenie vzniká spoločníkovi nárok zánikom jeho účasti v spoločnosti [§ 61 ods. 2 zákona č. 513/1991 Obchodný zákonník (ďalej len „OZ“)]. Žalobca sa v prebiehajúcom súdnom konaní domáha zániku svojej účasti v spoločnosti (sťažovateľky), s čím je spojené jeho zákonné právo na vyrovnací podiel, ktorého hodnotu sa žalobca pokúšal prostredníctvom predbežného opatrenia stabilizovať, resp. neznižovať.

20. Ďalšou námietkou sťažovateľky je, že k porušeniu označeného článku ústavy a dohovoru došlo tým, že všeobecné súdy v predmetnom konaní nedostatočne odôvodnili svoje rozhodnutia, čím sú podľa názoru sťažovateľky nepreskúmateľné. Okresný súd predbežné opatrenie odôvodnil tým, že *„navrhovateľ preukázal naliehavosť dočasnej úpravy. Ako spoločník obchodnej spoločnosti má obavu, že konaním odporcu dôjde k zníženiu jej majetku, čo bude mať vplyv na jeho prípadný vyrovnací podiel. Svoju obavu doložil aj listinnými dôkazmi, ktoré preukazujú prevod majetku odporcu.“*

21. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu vrátane tej, ktorú označila sťažovateľka vo svojej sťažnosti, právo sťažovateľky na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, avšak odôvodnenie rozhodnutia neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Všeobecný súd sa musí vysporiadať s tými námietkami, ktoré majú pre vec podstatný význam. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (II. ÚS 44/03, II. ÚS 78/05).

22. V danom prípade všeobecné súdy sa dostatočne vysporiadali so základnými námietkami sťažovateľky, ako aj jasne zdôvodnili opodstatnenosť predbežného opatrenia poukazujúc na predložené dôkazy. Podľa názoru ústavného súdu je takýto postup všeobecného súdu ústavne konformný.

23. Odôvodnenie uznesenia okresného súdu v spojitosti s odôvodnením uznesenia krajského súdu jasne a zrozumiteľne podáva výklad, akými úvahami sa súd spravoval, z akého dôvodu a na základe akých právnych predpisov bolo vo veci rozhodnuté. Vychádzajúc z uvedených ústavne významných úvah je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia okresného súdu či krajského súdu a tvrdým porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

24. Z podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka v podstate požaduje revíziu napadnutého uznesenia, ktorým bolo vydané predbežné opatrenie. Ústavný súd ďalej k tomu konštatuje, že pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

25. Podľa názoru ústavného súdu sťažnosťou napadnuté uznesenie krajského súdu jasne a zrozumiteľne podáva výklad použitého právneho predpisu a dôvodí svoje rozhodnutie, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne. V uznesení krajského súdu a ani v konaní, ktoré mu predchádzalo, ústavný súd nezistil nič, čo by ich robilo ústavne neakceptovateľnými, a teda vyžadujúcimi korekciu zo strany ústavného súdu. Sťažnosťou napadnuté uznesenie je vnútorne logické, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu, nie je arbitrárne a zrozumiteľným spôsobom dáva odpoveď na všetky otázky, prečo nebolo vyhovené predmetnému návrhu.

26. Ústavný súd po oboznámení sa s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Cob 63/2011 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo 52/2011 zistil, že tieto všeobecné súdy napadnutými rozhodnutiami neporušili základné práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku nálezu.

27. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. októbra 2012